

Eduskunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viite: SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTOPYYNTÖ

HE 159/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi sekä laeiksi sosiaalihuoltolain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Vammaispalvelulaki

2 luku Erityispalvelut

8 § Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaisen avun lähtökohtana on mahdollistaa vammaiselle henkilölle omien valintojen tekeminen. Usein henkilökohtainen apu ja avustaminen sisältävät hoidon, hoivan ja valvonnan elementtejä sekä terveydenhuollon toimenpiteitä. Tästä syystä henkilökohtaisen avustajan tulisi olla koulutettu sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Tällöin on todennäköisempää, että vammaisen ihmisen oikeudet toteutuvat laissa tarkoitetulla tavalla. Perusteissa mainittu perehdytys ei ole riittävä turvaamaan asiakkaan oikeutta hyvään sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

”Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.” Tätä on aikaisemmin tulkittu epäedullisesti ja lain hengen vastaisesti vaikeasti vammaisilla, jotka tarvitsevat apua henkilökohtaisen tahdon ilmaisussa. Ehdotus: ”Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisen kykenee itsenäisesti tai avustettuna määrittelemään avun sisällön ja toteutustavan.”

Henkilökohtaisen avustajan osaaminen ja pätevyys tulisi määräytyä vammaisen henkilön sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeiden mukaisesti. Hengitysvajauspotilaan hoitotyö vaatii laaja-alaista sosiaali- ja terveydenhuollon osaamista riippumatta hoidon tarpeen aiheuttajasta. Hoitoa toteuttavien henkilöiden tulee olla koulutettuja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotka kykenevät vastaamaan vuorokauden ajasta riippumatta asiakkaan terveydentilasta ja toimintakyvystä lähteviin tarpeisiin.

10 § Henkilökohtaisen avun työnantajamalli

Perustelujen mukaan työnantajamalli on ensisijainen. Työnantajamalli on ainoa, joka laissa käsitellään omana pykälänään. Muita henkilökohtaisen avun järjestämisen malleja ei ole laissa avattu. Laki tällaisenaan ”pakottaa” vammaisia henkilöitä ensisijaisesti työnantajiksi. Sekä työnantajan että työntekijän oikeusturva saattavat vaarantua. Kuka on vastuussa mahdollisista vahingoista, jos maakunta arvioi vammaisen henkilön edellytyksiä toimia työnantajana väärin? Mikäli maakunnan katsotaan ohjanneen työnantajamalliin väärin perustein, tulisi maakunnan myös olla korvausvelvollinen.

Työantajana toimivan tulee olla todella hyvin tietoinen työnantajan vastuista ja velvollisuuksista. SuPerin sopimusedunvalvontaan tulee usein yhteydenottoja jäseniltä, joiden työnantajana toimii vammaisen henkilö. Ongelmia ilmenee esim. työaikojen suhteen (esim. tunteja ei olekaan niin paljon kuin työsopimus edellyttää) ja samoin tulee vastaan työsuhteen perusteettomia päättämisiä ja syrjintää raskauden/terveydentilan perusteella.

11 § Asumisen tuki

Vammaispalvelulain mukaisessa asumispalvelussa tulee olla koulutettuja sosiaali- ja/tai terveysalan ammattihenkilöitä, jotka osaavat arvioida muutokset hyvinvoinnissa ja terveydessä. Osaamista tarvitaan myös lääkehoidon toteuttamisessa, joka kuuluu olennaisesti henkilökunnan työnkuvaan vammaispalveluissa. Myös moniammatillisen/-alaisen verkostotyön laadukas toteutuminen vaatii sosiaali- ja terveysalan koulutusta. Vain koulutetulla henkilökunnalla on edellytyksiä turvata vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus ja muiden oikeuksien toteutuminen haasteellisissa tilanteissa.

Vammaispalvelulain mukaisista yksityisistä asumispalvelun tuottajista tulee olla todenmukaista informaatiota, muun muassa palvelun laadusta, jotta vammaisen henkilön valinnanvapaus asumispaikan suhteen voi aidosti toteutua.

12 § Lapsen asumisen tuki

Kodin ulkopuolelle sijoitetun vammaisen lapsen hoito ja huolenpito ovat luonteeltaan niin vaativia, että siihen tulee osallistua vain sosiaali- ja/tai terveysalan ammattihenkilöitä. Lapsella tulee olla mahdollisuus luoda pysyviä ja turvallisia ihmissuhteita häntä hoitavan henkilöstön kanssa. Lapsella tulee olla omahoitaja toistuvissa/pitkäaikaisissa sijoituksissa.

13 § Tuki esteettömään asumiseen

Esteettömän asumisen suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös henkilökohtaisen avustajan ergonomia sekä työturvallisuus.

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 § muuttamisesta

13 § Maksun perimättä jättäminen ja alentaminen

SuPer kannattaa sitä, että maksu jätetään perimättä lapselta, joka saa varhaiskasvatusta osana vammaispalvelulain 7 §:ssä tarkoitettua valmennusta ja tukea.

Helsingissä 22.1.2019

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, SuPer ry

Silja Paavola
Puheenjohtaja

Jussi Salo
Kehittämisohtaja

SuPeriin kuuluu noin 90 000 lähi- ja perushoitajaa sekä muita toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneita, jotka työskentelevät julkisella ja yksityisellä sektorilla.

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa asiantuntija Saija Vähäkuopus
saija.vahakuopus@superliitto.fi

